

Täysistunto

Torstai 2.4.2020 klo 16.02—22.05

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.31 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta on kyse työttömyysturvaa tarvitsevien ihmisten taloudellisen aseman parantamisesta. Elämme aikaa, jossa COVID-19-pandemian, kansallisesti koronavirusepidemian, vuoksi tilanne työmarkkinoilla heikkenee ja uutiset yritysten ja kuntien tarpeista lomauttaa ihmisiä tuntuvat nyt päivittäisiltä. Eduskunta on myös jo hyväksynyt hallituksen esitykseen 26/2020 sisältyvät työelämlainsäädännön joustavoittamista koskevat ehdotukset, joilla on vaikutusta yksityisen sektorin työntekijöiden tilanteeseen lomautusmenettelyssä.

Nyt käsittelyyn tulevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuujalta, joka on viisi työpäivää tai sitä vastaava aika, maksettaisiin työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena. Tämä muutos parantaisi työttömyysturvan saajien taloudellista asemaa työttömyyden tai lomautuksen alkaessa. Valtio vastaisi omavastuujalta maksettavan työttömyysetuuden rahoituksesta. Näin muutos ei heikennä Työllisyysrahaston tai työttömyyskassojen taloudellista tilannetta.

Lisäksi lyhennettäisiin palkansaajan työssäoloa, joka on edellytys perus- tai ansiopäivärahan saannille. Yrittäjän ei-omistavilla perheenjäsenillä työssäoloa olisi 26 kalenteriviikkoa, kun se on nyt 52 kalenteriviikkoa. Muiden palkansaajien työssäoloa olisi 13 kalenteriviikkoa, kun se nyt on 26 kalenteriviikkoa. Tämä muutos helpottaisi perus- tai ansiopäivärahalle pääsemistä ja vähentäisi työmarkkinatuen saantia.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lomautuksen perusteella maksettava työttömyyspäiväraha ei kuluttaisi työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa, joka henkilön työhistoriasta ja myös iästä johtuen on joko 300, 400 tai 500 päivää. Tällä muutoksella huolehditaan siitä, että meidän eräänlainen kansallinen erikoisuutemme, jossa lomautustilanteessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

ihminen siirtyy työttömyysturvalle, ei kuluta turvan kestoa tässä epävarmassa tilanteessamme. Muutos siis parantaisi turvaa, jos työttömyys pitkittyisi.

Lisäksi valmistelun aikana on kuunneltu sitä arjen toimeenpanotyössä esiin noussutta huolta, mitä tapahtuu lomautetuille, jos lomautus perustuu työnantajan aloitteesta tehtyyn sopimukseen. Näissä tilanteissa oikeus työttömyysturvaan voi jo nyt syntyä. Jotta tulkinta-haasteilta välttyttäisiin, tässä kokonaisuudessa nostetaan ja avataan lain tasolla soveltamis-käytäntö, jonka pitäisi olla vakiintunut ja joka vastaa sosiaali- ja terveysministeriön työt-tömyyskassoille antamia ohjeita, että työttömyysturvaoikeus voi perustua myös työsopi-muslaissa tarkoitettuun sopimuslomautukseen.

Esitys liittyy vuoden 2020 toiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltä-väksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, ja ne ovat voimassa 6.7.2020 saakka. Muutoksia sovellettaisiin 16.3.2020 alkaen. Niiden siis esitetään tulevan voimaan taannehtivasti, ja ne vaikuttaisivat jo silloin, jos lomautusmenet-tely olisi alkanut ennen lain esitettyä voimaantuloa, joka on mahdollisimman pian.

Muutosten soveltamista on sovitettu yhteen tuon mainitun hallituksen esityksen 26/2020 muutosten kanssa, ja tämän hetken näkymä on, että kesäkuun loppuun muutoksille on tar-vetta. Esitys kuitenkin huomioi sen, että lyhyempää lomautusilmoitusaikaa voitaisiin so-veltaa, jos kyseinen aika on alkanut viimeistään 30.6. Siksi oikeus etuuteen omavastuujal-ta ja tavallista lyhyempi työssäoloaikoja koskisivat myös heinäkuun ensimmäistä viikkoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Pekonen. — Ja nyt, arvoisat edustajat, jos mahdollista, tiivistäkää sanomanne siten, että mahdollisimman moni edusta-jakollega ehtii näiden jäljellä olevien 24 minuutin aikana puheenvuoronsa käyttäen.

19.36 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys koskee henkilöitä, jotka lomaute-taan tai irtisanotaan riippumatta siitä, ovatko he määräaikaisessa tai toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa. Karenssipäivien poistaminen kaikilta, joiden työssäoloaika täyttyy, on iso kädenojennus, jonka työntekijät nyt tarvitsevat. Viiden päivän omavastuun poista-misella on suuri vaikutus palkansaajan talouteen. Tämä on reilu teko.

Tässä laissa on myös huomioitu se, että kaikkiin, siis kaikkiin, pätee 13 viikon työssä-oloaajan täyttyminen, eikä vaadita 26:tä viikkoa, kuten normaalisti aiemmin. On myös muistettava turvata Kelan ja kassojen toimintakyky, jotta voidaan hoitaa byrokratian tuo-mat haasteet.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on tasa-arvoinen. Vaikka palkkatulo loppuun, niin leipä ja lämpö maksavat edelleen. Tämä on oikeudenmukaista ja sosiaalisesti kestävää po-litiikkaa, kiitos hallitukselle siitä.

19.37 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean, että kannatan kaik-kia näitä hallituksen esityksissä olevia konkreettisia esityksiä, mutta haluan nostaa esille yhden asian, joka on ollut sekä julkisuudessa että täällä salissakin jo useampaan kertaan näinä päivinä: työttömyyskassojen ja myös Kelan mahdollisuudet käsitellä ripeästi valtava määrä hakemuksia, toimeenpanna päätökset ja auttaa ihmisiä — ettei käy sillä tavalla, että vielä ensi vuonna käsitellään näitä sosiaaliturvan parannuksia, jotka ovat aivan elintärkeitä lomautettujen, työttömien kannalta, heidän toimeentulonsa kannalta. Tämä on se tärkein viesti, minkä haluan sanoa hallitukselle: tähän pitää löytää ratkaisuja. Siihen eivät nyt vält-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

tämättä auta mitkään järjestelmäratkaisut, tekniset, teknologiset ratkaisut, jotka vaatisivat vaikka koodausta. Sitä meillä ei ole aikaa odottaa.

Haluan tuoda tässä keskustelussa esille, että sain pari tuntia sitten entiseltä kollegalta, entiseltä ministeriltä Hannes Manniselta tähän ratkaisuehdotusta, ja hänen luvallaan kerroin, mitä hän tässä konkreettisesti esittää:

”Minusta yksinkertainen ratkaisu olisi seuraava: 1) Työnantajat laskevat työttömyyskorvauksen ennakoon. Työttömyyskorvausten laskeminen ei voi olla sellaista rakettitiedettä, jota esimerkiksi yli 20 työntekijän yritysten palkanlaskenta ei voisi hoitaa, kun työttömyyskassa antaa ohjeen ja laskukaavan. Tältä pohjalta yritykset laskisivat korvauksen valmiiksi työttömyyskassalle ennakopäätöksen tekemiseksi. 2) Työttömyyskassoille mahdollisuus ennakon maksamiseen. Lainsäädännön on luotava kassoille mahdollisuus ennakon maksamiseen, jos sellaista ei nyt ole. Tällöin työttömyyskassa voisi suoraan maksaa ennakot työnantajien listauksen perusteella. Sen jälkeen, kun kassa on tarkistanut päätökset vaikka kuuden kuukauden aikana, tarkistetaan maksut, ja jos erotus ylittää tietyn raja-arvon, niin maksetaan lisää tai peritään takaisin. Työttömyyskassoille jäisi pikaisesti käsiteltäväksi vain pienten työnantajien työntekijöiden hakemusten käsittely. 3) Työttömyyskassat korvaavat kulut työnantajille. Koska korvausten käsittely on kassojen velvollisuus, niin niiden on korvattava työnantajille aiheutuvat kulut sovittavien periaatteiden mukaisesti. 4) Lomautetuille mahdollisimman yksinkertainen malli. Tässä noudatettaisiin periaatetta, että yksittäinen avun tarvitsija ei joutuisi byrokratian viidakkoon, vaan toimenpiteet suoritettaisiin oma-aloitteisesti viranomaisten toimesta. Tämähän on byrokratiatalkoiden johtava periaate.”

Tähän ehkä haluaisin todeta sen, että me emme tosiaankaan pysty tätä tutkimaan. Tämä on tullut meille tänään tänne käsiteltäväksi, ja kiireellisesti pitää viedä tätä eteenpäin, ja kun sosiaali- ja terveysvaliokunta ei minusta voi ilman erillistä valmistelua tehdä näin isoja muutoksia, niin minä toivon, että ministeri ja ministeriössä virkamiehet voisivat ottaa tämän ehdotuksen tutkittavaksi. Aion lähettää tämän sähköpostilla hetken päästä teille sinne tutkittavaksi.

Lopuksi totean, että tässä on parasta kuunnella myös niitä toimeenpanijoita, joilla on se konkreettinen käsitys ja tieto siitä, miten tämä homma käytännössä toimii. Meillä taitaa olla 24 kassaa plus sitten yrittäjien oma työllisyyskassa ja sitten tietysti Kela, ja heidän asiantuntemuksensa ja kokemuksensa on minusta aivan erityisen tärkeää, kun te mietitte tätä.

Tämä tällaisena, ei pakkovinkkinä, mutta minusta tässä oli niin paljon hyviä aineksia, että toivoisin, että ministeriössä tämän tutkitte. Ja me olemme valmiita täällä eduskunnassa taas nopeasti käsittelemään, jos tästä on emneiksi tämän asian helpottamisessa. Toimeenpano ei voi jäädä tämän hallituksen hyvän esityksen esteeksi.

19.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsiteltyssä. Tämän esityksen mukaan työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuujalta maksettaisiin työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena. Valtio vastaisi omavastuujalta maksettavan työttömyysetuuden rahoituksesta. Lisäksi lyhennettäisiin palkansaajan työssäoloa, joka on edellytys työttömyyspäivärahan saannille. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lomautuksen perusteella maksettava työttömyyspäiväraha ei kuluttaisi työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa. Työttömyysturvalaissa olevaa lo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

mautuksen määritelmää täsmennettäisiin lain tasolla vastaamaan vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Arvoisa puhemies! Selkokielellä: tämän lakiesityksen tarkoitus on parantaa työttömyysturvan saajan asemaa, ja esitys on hyvä.

Olen viime viikolla jättänyt kirjallisen kysymyksen liittyen muun muassa TE-toimistojen ruuhkaisuuteen ja niihin pullonkauloihin, mitkä saattavat olla edessä esimerkiksi tämänkin esityksen eteenpäin mennessä. Kysyisinkin teiltä, ministeri: millä tavalla nämä pullonkaulat muun muassa työttömyysetuuksien ja toimeentulotuen käsittelyn ruuhkautumisessa työttömyyskassoissa ja TE-toimistoissa mahdollisesti puretaan? Jos likipitään 400 000 ihmistä on yt-neuvottelujen ja lomautusuhan alla, niin kysymys on isosta määrästä ihmisiä, ja tämä tarkoittaa lisäresurssia juurikin etuisuuksien käsittelijöille ja maksajille. Kysyisin, että huomioittehan te tämän asian sitten, että ihmiset saavat sujuvasti sen sosiaaliturvansa, koska siitähän tässä on kyse: ihmiset odottavat rahojaan.

19.43 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on ikään kuin vastinpari niille esityksille, mitä aiemmin täällä on käsitelty: kun on mahdollistettu se, että niin vakituiset kuin määräaikaiset työntekijät voidaan nopeamman menettelyn kautta lomauttaa, niin on aivan oikein ja hyvä, että nyt tuodaan se esitys, jolla sitten työntekijät, tässä vaiheessa lomautetut työntekijät, voivat nopeammin ja myös takautuvasti päästä työttömyysturvan piiriin, ja se on erittäin kannatettava esitys.

Sinällään en usko, että itse tämän esityksen, lakimuutoksen läpiviemisessä täällä eduskunnassa tulee mitään ongelmia, vaan se varmasti etenee, mutta tämä sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläisen esiin nostama huolenaihe on kyllä aito. Nyt samantien, kun on näitä esityksiä eduskunnasta eteenpäin viety, on kuultu sekä Kelasta että työttömyyskassoista huolta siitä, että hakemuksia tulee nyt sellaiseen tahtiin, että pelätään, että menee jopa vuodenvaihteeseen, että rahat saataisiin, ja kaikki esitykset ja ehdotukset, joita tämän suman purkamiseksi tuodaan, varmasti on järkevä katsoa huolella läpi, olisiko niissä mahdollisesti sellaista, jolla voitaisiin tätä maksatuksen nopeuttamista tehdä. Tiedän, että monella yrittäjällä on ollut suuri huoli niistä omista työntekijöistä: oma miehenikin on yrittäjä, ja he joutuivat lomauttamaan henkilökuntansa, ja monet työntekijät ovat nuoria ja olisivat toivoneet, että siinä tilanteessa he olisivat voineet jollain tavalla auttaa, ja tämä edustaja Vehviläisen tässä äsken ääneen lukema ehdotus olisi varmasti ollut juuri sen tyyppistä, mitä he mielellään olisivat tehneet työntekijöidensä työttömyysturvan maksun nopeuttamiseksi. Tässä varmaan on nyt otettava käyttöön kaikki resurssit, mitä meillä on jo olemassa, jotta ihmiset saavat sen toimeentulonsa mahdollisimman nopeasti.

Nyt tilanne toivottavasti on vain väliaikainen, ja niistä henkilöistä, jotka nyt tämän työttömyysturvan piiriin, jos voi sanoa, pääsevät, tai joutuvat, toivottavasti mahdollisimman moni tosiaan on vain väliaikaisesti sen piirissä ja pääsee sitten entiseen työhönsä takaisin tai ainakin vastaavaan työhön mahdollisimman nopeasti. Mutta monella ei ole olemassa mitään kovin suuria säästöjä, vaan ikään kuin edetään sen kuukausittaisen toimeentulon varassa, ja kun vielä Kelasta nyt on kantautunut viestiä, että siellä on myös toimeentulotukihakemusten käsittely tällä hetkellä viivästynyt, niin toivottavasti ministeri voi tuoda vähän valoa tunnelin päähän jo ehkä nyt tässä vastaamalla siihen huolenaiheeseen, millä tavalla tätä käsittelysumaa voitaisiin mahdollisimman nopeasti purkaa niin, että ihmiset saavat rahaa, jolla ostaa sitten niitä päivittäisen toimeentulon edellyttämiä asioita ja maksaa esimerkiksi asumisestaan ja ruoastaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

19.46 **Iiris Suomela vihr:** Arvoisa puhemies! Nyt meitä yhdistää se keskeinen tavoite, että suomalaisten terveys ja toimeentulo on turvattava myös kriisiaikoina, ja siksi onkin hienoa nähdä, millaisella joustavuudella ja ahkeruudella tämän haasteen pariin on tartuttu.

Oli hienoa kuulla jo heti, kun lisätalousarvioesitys tuli eduskuntaan, valtiovarainvaliokunnassa Kelan kertovan, että he olivat jo siinä vaiheessa pohtineet, miten voidaan lisätä joustoja, miten voidaan käsitellä hakemuksia entistä summaarisemmin eli olla pyytämättä kaikkia niitä selvityksiä, mitä normaalisti pyydetäisiin, kun tunnistetaan se, että tänä aikana näitä selvityksiä voi olla vaikea tai jopa mahdoton toimittaa. Monia sosiaaliturvan ehtoja on näinä aikoina mahdoton täyttää, ja nyt onkin sitten päästy ihan lakimuutoksiin asti, kuten kuuluukin. Näin on todellakin oikea toimia keskellä kriisiä, sillä kuten sanottua, tämä ajaa monet tilanteeseen, mistä he eivät olisi ikinä uskoneet itseään löytävänsä. Myös se hakemuskäärä on niin poikkeuksellisen suuri, että mitä enemmän voidaan aina byrokraatiaa keventää, niin sitä helpompaa on sitten myös etuuksia käsitellä ja varmistaa, että ihmiset rahansa saavat mahdollisimman nopeasti.

Ekä se huolestuttava viesti, mitä on ympäri Suomea tullut, on se, kuinka palvelujen ovia on suljettu suomalaisilta. Kun puhutaan Kelan toimipisteistä tai sosiaalitoimistoista, on tietysti ymmärrettävää, että pyritään takaamaan ihmisten turvallisuus ja noudattamaan koronaohjeita, mutta on kuitenkin huomioitava, että meillä on vaikeimmassa asemassa olevia suomalaisia, joilla ei välttämättä ole nyt pääsyä lainkaan netin äärelle. Kirjasto on voinut olla ainoa paikka, missä tietokoneelle pääsee, ja nyt on kirjastokin kiinni. Tässä tilanteessa voi jäädä puhelinlasku maksamatta tai kadonnut tai hajonnut puhelin korvaamatta, jolloin kaikilla ei välttämättä ole pääsyä edes puhelimen äärelle, tai voi olla toiminnallisia vaikeuksia, jotka tekevät siitä soittamisesta ja ajan varaamisesta ylitsepääsemätöntä. Siksi tämän aika pienen erityisryhmän tähden olisi tärkeää, että edelleen vaikkapa jollain rajatulla aukiololla ihmiset pääsisivät hakemaan välttämätöntä toimeentuloa Kelasta ja sosiaalitoimistosta, pääsisivät niiden palveluiden ääreen tarvittaessa kasvokkain totta kai turvavälein, totta kai riittävin varustein mutta samalla varmistaen, että kenenkään toimeentulo ei jää siitä kiinni, että nyt nämä uudet etäpalvelut eivät olekaan saavutettavissa.

Vielä kun pohditaan, mitä tämä tilanne tekee vaikkapa asunnottomuudelle, päihdeongelmille, väkivallalle, monelle muulle yhteiskunnassa elävälle haasteelle, niin korostuu entistä enemmän se, kuinka tärkeää on pitää tässä tilanteessa huolta heikompiosaisista. Nämä eivät välttämättä ole niitä ihmisiä, jotka meille sähköpostia lähettelevät ja tänne soittelevat. Määritelmällisesti puhutaan nyt väestä, jolle tällaiset yhteydenotot poliitikkoihin eivät ole ominaisia, mutta siitä huolimatta meidän on muistettava heidät ja pyrittävä varmistamaan, että myös heidän oikeutensa toteutuvat.

Tähän on perustuslakivaliokuntakin toistuvasti huomiota kiinnittänyt, ja vielä tänään pian käsittelyssä olevassa mietinnössä onkin erikseen teroitettu, että nyt on tärkeää ohjeistaa kaikkia paikallistason toimijoita siinä, että ovien sulkemista ei voida tehdä niin, että sitten osalta kaikista vaikeimmassa asemassa olevia suomalaisia katoavat palvelut kokonaan ulottuvilta. Eli näinäkin aikoina on tärkeää varmistaa, että jokainen todella saa sen välttämättömän toimeentulon.

Toki tähän vaikuttaa myös se, miten Kelan, työttömyyskassojen, sosiaalitoimistojen maksutukset saadaan toimimaan. Siihen moni edustaja onkin kiinnittänyt huomiota, ja sinne on varmasti lisäresursseja ja lisämahdollisuuksia tulossa, mutta koko ajan, kun puhutaan työttömyydestä, olisi tärkeää muistaa, että osalla ei välttämättä ole pääsyä edes näiden tämäntyyppisten etuuksien piiriin. Sen tähden se harkinnanvarainen toimeentulotuki ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

muutenkin heikompiosaisista huolehtiminen ovat tärkeitä pitää tässä koko ajan rinnalla mielessä.

19.50 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme siis hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta. Nämä ovat tietenkin tässä ajassa tärkeitä esityksiä.

Jos mietitään, niin tätä meidän koronasuota on tällä hetkellä eletty alle kuukausi ja meillä on jo tällä hetkellä mahdollisesti 300 000 lomautettua henkilöä. Ja kuten tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vehviläinen toi näistä tilastotiedoista esiin, niin lomautettujen määrä on kasvanut yli 10 000:lla viimeisen vuorokaudenkin aikana.

Työttömyyskassan asioista totean vain lyhyesti, että on sama huoli, minkä edustaja Multala toi tässä esiin. En lähde sitä puheenvuoroa toistamaan.

Vaikutukset ovat siis todella isoja, jos ajatellaan, että Taloudellisissa vaikutuksissa tuodaan esiin, että viime vuonna omavastuuajaksoja oli ansioturvassa noin 129 000 ja lomautettuja näistä oli arviolta noin 40 000. Tätä esitystä kirjoitettaessa saatujen talousennusteiden ja työttömäksi kriisin myötä jo tulleiden sekä lomautusuhan alla olevien määrien perusteella voidaan karkeana arviona uusien ansioturvalla päätyvien lomautettujen määrästä pitää noin 200 000:ta henkilöä, ja mikäli lisäksi suoraan työttömäksi ilman lomautusta jäävien määrä ansioturvalla nousee 20 000 henkilöllä, voidaan omavastuukausien lukumääräksi ansioturvan puolella arvioida noin 263 000. Ne ovat todella isoja summia.

Se, että tällä viikolla astui voimaan myöskin laki, jossa määräaikaisen työntekijän pysyy nyt ensi kertaa Suomessa lomauttamaan, tuo myöskin tietenkin sitä painetta tänne puolelle. Tiedetään, että monet sellaiset, niin kausityöntekijät kuin muun muassa urheilupuolella seuraturat, valmentajat, pelaajat, ovat olleet määräaikaisissa työsuhteissa ja aikaisemmin heitä ei ole voinut ollenkaan lomauttaa. Mutta nyt kun tilanne on tämä, mikä on, niin lomautukset ovat myöskin siellä puolella päällä. Toivoisi, että pystyttäisiin myöskin sitä urheilu-, liikunta- ja vapaaehtoistyön porukkaa, jossa ovat ennennäkemättömän nopeasti tulleet lomautukset päälle, tukemaan näillä hallituksen esityksillä. — Kiitos.

19.53 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On erinomainen asia, että työmarkkinajärjestöt pystyivät nopeasti käsittelemään nuo lomautusehtojen kevennykset tässä poikkeuksellisessa tilanteessa, ja vastapainoksi sitten nollataan tämä työttömyysetuuksien omavastuu aika.

Tärkeää on tietysti myöskin, että tässä tätä työssäoloa työttömyysetuuden saamiseksi puolitetään ja ettei se kuluta työttömyysetuuden maksuaikaa, kun nyt poikkeuksellisesti lomautuksen perusteella maksetaan ikään kuin ylimääräistä työttömyyspäivärahaa.

Voisin tässä kannustaa ottamaan huomioon ex-ministeri Mannisen siellä kammiossaan tekemän hyvän ehdotuksen. Se voisi hyvinkin vähentää yhteiskunnan kustannuksia, vaikka se tietysti pitää korvata sitten sille, joka sen työn tekee. Ei ole mitenkään erityisen suotavaa, että Kela palkkaisi satoja ja ehkä tuhansia työntekijöitä käsittelemään näitä hakemuksia. Varmasti ne Mannisen ehdottamalla tavalla ihan yhtä hyvin osataan laskea tuolla yrityksissä valmiiksi, ja tarkistamistarvekin voi olla aika pieni. Tällä tavalla päästäisiin pienemmin kustannuksin eikä luotaisi sitä turhaa byrokratiaa, jota nämä Kelan ylimääräiset työntekijät edustaisivat, kun olisivat tottumattomia työhön ja suuresta motivoituneisuus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

destaan huolimatta käyttäisivät näihin hakemuksiin tarpeettoman paljon aikaa verrattuna yritysten vastaavaan ajankäyttöön.

19.55 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on vastinpari sille esitykselle, joka hallitukselta saatiin tänään jo aikaisemmin ja joka koski yrittäjien, yksinyrittäjien ja pienyrittäjien, työmarkkinatuen ehtojen keventämistä ja helpottamista, työmarkkinatuella pääsemistä, ja nyt on kysymys lomautettavista ihmisistä, heidän työttömyysturvansa kohentamisesta ja asemansa varmistamisesta, ja tässä tullaan selvästi työntekijöitä vastaan. Hienoa, että hallitus toimii näin ripeästi kuin nyt on toimittu näissä asioissa. On huutava tarve näille uudistuksille, tämä on tärkeää. Ja ainoastaan alleviivaan sitä, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläinen täällä toi jo esille: toivottavasti työttömyyskassat nyt kykenevät myöskin suoriutumaan tästä tehtävästä. Se on se kriittinen kysymys nyt. Me tulemme monella tavalla täällä lainsäätäjinä vastaan, hallitus on tehnyt hienoja esityksiä, ja nyt täytyy myöskin reaalielämässä tämän toteutua, etteivät nämä vain viivästy.

19.56 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Haluan heti alkuun todeta, että kyllä tämä huoli on todellakin yhteinen ja me todella teemme hallituksessa töitä, että saamme maksatuksen sujuvaksi tässä kriisitilanteessa. Olemme tällä viikolla pitäneet palaveria kaikkien työttömyyskassojen kanssa sekä Kelan edustajien kanssa Skype-yhteydellä, niin kuin tähän aikaan kuuluu.

Edustaja Vehviläisen, ja Malminkin, kysymyksen totean, että nyky-lainsäädäntö mahdollistaa jo näiden ennakkomaksujen maksamisen ja tämän menettelyn sujuvoittamista valmistellaan parhaillaan yhteistyössä toimeenpanijoiden kanssa ja muitakin maksatusta nopeuttavia toimia valmistellaan. Ja todellakin kaikki ideat otetaan nyt erittäin mielellään vastaan. Myös nämä ex-kollega Mannisen ideat otamme sosiaali- ja terveysministeriössä vastaan ja luemme ne huolella. Mutta toivon näitä ideoita, joita te voitte, hyvät edustajat, lähettää tämän viikon aikana, että saadaan asiaa eteenpäin.

Edustaja Juvoselle vastaan, että Kelan ja työttömyyskassojen määrärahoja lisätään ja samalla myöskin valmistellaan toimenpiteitä, joilla voidaan maksatusta nopeuttaa ja myöskin toimintatapoja ja lainsäädäntöä uudistaa, jotta saadaan maksatus sujuvaksi. Tämä tilanne on todella äärimmäisen vakava, ja me olemme saaneet jo lukuisia ehdotuksia, joita on käsitelty nyt yhdessä toimeenpanijoiden kanssa tämän tilanteen helpottamiseksi.

Edustaja Suomalalle haluan todeta näistä Kelan toimipisteistä, että olemme ottaneet tämän vakavasti. Ja Kelan toiminnot ovat sellaisia toimintoja, että niitä ei voi pelkästään verkossa hoitaa tai puhelimitse hoitaa, koska ihmiset tarvitsevat näitä palveluja ja heillä ei välttämättä ole nettiyhteyttä tai puhelinta. Sen takia Kelan toimipisteissä voi asioida kasvokkain ajanvarauspalvelun turvin, varata ajan sinne toimistoon. Ja jos näitä Kelan toimipisteitä pitää sulkea — esimerkiksi siitä syystä, että siellä ei ole tarpeeksi resursseja, joudumme siirtämään asiakaspalvelijoita myöskin etuuskäsittelyyn tässä tilanteessa — niin pitää olla mahdollista akuutissa tilanteessa päästä myöskin sinne Kelan toimistoon, vaikka sitten ovikelloa soittamalla.

Toimeentulotuki kuuluu ministeri Kiurun vastuulle, mutta sosiaali- ja terveysministeriö on antanut myöskin toimeentulotuesta sen käsittelyä varten uudet suositukset, joilla myöskin tilannetta pyritään osaltaan helpottamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

Ja Kelan ja kassojen osalta voisin vielä todeta, että näissä poikkeusoloissa myöskin luottamusloikka on tarpeen. Arvelen, että tähän myöskin edustaja Suomela viittasi, eli näiden selvitysten määrää on pystyttävä nyt merkittävästi karsimaan, kun elämme poikkeusoloissa. Olemme tästäkin asiasta keskustelleet jokaisen työttömyyskassan ja myöskin Kelan edustajien kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 20.00.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.03.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 16 käsittelyä.

22.03 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti, että päästään näihin illan muihin asioihin:

Mielestäni on erittäin perusteltua, että kun nyt on säädetty nopeasti siitä, että tässä tilanteessa yritysten jatkuvuuden turvaamiseksi voidaan lomautuksia tehdä nopeasti, niin nyt myöskin lomautettavan työvoiman asemaa parannetaan. Ja tämä on hyvä esitys hallitukselta kulkemaan käsi kädessä näiden muiden tämän kriisin taloudellisten vaikutusten hallintaa koskevien esitysten kanssa.

Tosiaan, arvoisa puhemies, totean vain sen, mitä täällä edellä esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtaja Vehviläinen toi esille, että kun nyt tosiaan lomautusuhan alla on yli 300 000 suomalaista, lähestytään varmaan pian 400 000:ta, ja sitten näiden päivärahaohjelmien käsittely ruuhkautuu, niin siitä täytyy kaikin tavoin nyt pitää kiinni, että ihmiset saavat nopeasti rahaa tililleen siinä vaiheessa, kun palkanmaksu loppuu, koska harvalla taloudella kuitenkaan on senkaltaisia säästöjä olemassa, joilla voitaisiin montaa kuu-kautta pystyä tässä tilanteessa pärjäämään. Tässä mielessä on tärkeä huolehtia myös siitä, että hallitus tekee kaikki tarvittavat esitykset, niin että digiloikan tekeminen näitten asioiden käsittelyssä ei ainakaan jää lainsäädännöstä kiinni vaan että prosessit toimivat nyt niin sujuvasti kuin se on suinkin mahdollista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden puolelle, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.